L' ÍTACA INABASTABLE

Lluís Alpera, *Los mapas de Odiseo* (Antología bilingüe)
Traducción e "Introducción" (pp. 7-20)
de Ángel L. Prieto de Paula.
Ed. Huacanamo, Barcelona, 2010, 205 pp.

Pere Peris

No abunden al nostre món editorial les antologies pensades per al lector diletant, vull dir: no confegides amb intenció didàctica, potser per estudiants de batxillerat, que són invariablement d'autors ja clàssics. El cas de la poesia de Lluís Alpera és ben curiós: fa més de deu anys se'n publicà una antologia bilingüe en gallec i ara una altra en castellà, però no disposem de cap només en català. Davant aquest buit, ja d'entrada, fa interessant aquest llibre fins i tot per al possible lector d'aquesta revista que encara desconega l'obra poètica d'aquest autor i la seua evolució. D'altra banda, crida l'atenció el format de l'edició, d'una sobrietat i elegància que reconforta en aquests temps, que ens aboquen davant la quotidiana i inevitable funcionalitat de la pantalla.

Compta, a més a més, amb un pròleg francament lúcid i agradable de llegir d'Ángel L. Prieto de Paula, Catedràtic de Literatura Espanyola a la Universitat d'Alacant. Més enllà de l'erudició, tan habitual als departaments universitaris, aquest professor s'ha ocupat de la poesia hispànica contemporània, i ha publicat darrerament –enguany mateix- una antologia tan arriscada i valuosa com *Las moradas del verbo (Poetas españoles de la democracia).*

Quant al llibre que ací ens ocupa, aporta una visió de conjunt de lector savi però distant, que li permet de veure el bosc de l'obra alperiana sense prejudicis i preferències, inevitables per als qui la seguim des de ben aviat, que segurament no som pocs entre els lectors de poesia, perquè Lluís Alpera és sens dubte, per als valencians almenys, un referent de la poesia contemporània.

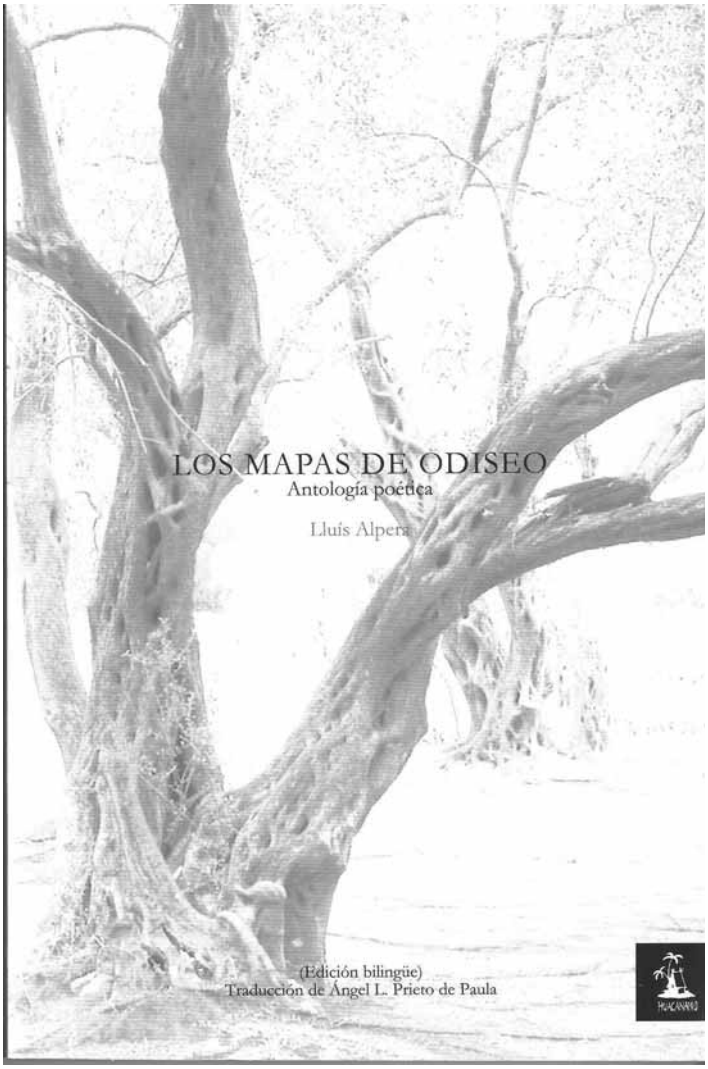
LOS MAPAS DE ODISEO
Antología poética
Lluís Alpera
(Edición bilingüe)
Traducción de Ángel L. Prieto de Paula

D'entrada, ja adverteix el prologuista que ens trobem davant un tipus de poesia en el que *"no hay, no hubo nunca, una ilusión de eternidad"*, i per tant ancorada sempre en el present de l'escriptura o en els records vivenciats del poeta. I des del primer recull, *Temps sense llàgrimes*, observa el crític la presència de la pulsió amorosa com a determinant; així, en aquella obra primerenca, recondueix els neguits existencialistes tan propis de l'època, envers aquella temàtica, quan a tants altres poetes menava a meditacions transcendentals. Però l'etiqueta de "poeta social", que durant un temps ha ocultat l'Alpera més autèntic, li ve ja del segon llibre, *El magre menjar*, i sobretot del tercer, *Dades de la història civil d'un valencià*, de 1967, un any en el qual encara s'adeia *"una estética, que a falta de una prensa libre que pudiera dar curso a la protesta, echaba sobre sus hombros la función de concienciación social y política, i, en suma, de reprobación del franquismo."*

Allò duraria ben poc, i, després d'una època de dubtes i pocs resultats com a poeta, el 1985 s'observa un tall abrupte amb la seu poesia anterior amb la publicació de *Surant en mig del naufragi...*, que es caractetizaria per *"la ampulosidad verbal"* i *"un abierto pansexualismo"*, *"la plétora a la que de manera natural propende este autor"*, en definitiva, o *"el eros como modelo de plenitud existencial"*. En avant, però, aquella exultació anirà moderant-se, deixant pas a *"un talante estoico"*, amb la mort i el record de la mare i l'adversitat col.lectiva del seu país somniat. En aquesta ètapa de la seua producció, la més prolífica, desenrotlla ara i adés el mite d'Ítaca, només apuntat en els inicis. Aquest crític ho explica així: *"De una parte simboliza la patria; de otra, emfatiza una plenitud engañosa en tanto que erigida, con el adobo de la melancolía, desde las ruinas del presente."*

A partir de *Amb cendres i diamants* (1995), es produeix un encongiment verbal, i en *Amor de mar endins* (1996) també el vers es contrau amb ecos populars, *"según el esquema de Alberti y Lorca"*. A partir d'*Els vells papirs d'Alexandria* (2003) prospera l'elegia: *"El poema de arranque establece un cartograma de la navegación existencial de este Odiseo que se apresta a emprender un viaje final."* Però encara vindràn després altres reculls. De moment, *El nou rapte d'Europa* (2008), on *"el poeta ajusta cuanto puede su lenguaje y embrida su expansionismo barroco, en una síntesis ética y estética de sus claves, sus modos y sus mundos."*

Respecte a l'elecció del poemes antologats, s'ha realitzat, quant al nombre almenys, sense gaires manies pel que fa als llibres de madu-

resa. Els de la primera època, tanmateix, apareixen representats en quantitat diferent. Tant se val, el cas és que hi ha a l'abast de qualsevol lector de poesia una antologia ben equipada per acostar-nos al poeta Lluís Alpera (1938), de tan llarga i brillant trajectòria. I un llibre fàcilment accessible, cosa que no sol passar amb les edicions institucionals.

Per a quan una antologia d'Emili Rodríguez-Bernabeu (1940)? I de Jaume Pérez Montaner (1938)? Sospite que també tindrien un públic lector. La timidesa dels editors, ací i arreu, quan se'ls parla de poesia, ha esdevingut un trist tòpic de conversa entre poetes. Què hi farem? Per on començar?